

POSTANOWIENIE

Dnia 16 października 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Małgorzata Manowska (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Jacek Grela

SSN Marcin Krajewski

w sprawie ze skargi pozwanego
o wznowienie postępowania zakończonych prawomocnym wyrokiem
Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 28 czerwca 2018 r., sygn. akt V AGa (...)
w sprawie z powództwa N. Spółki Akcyjnej w T.
przeciwko R. S.
o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 16 października 2019 r.,
zażalenia pozwanego
na postanowienie Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 27 maja 2019 r., sygn. akt V AGa (...),

**oddala zażalenie i nie obciąża R. S. obowiązkiem zwrotu na rzecz
N. Spółki Akcyjnej w T. kosztów postępowania zażaleniowego.**

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 27 maja 2019 r. Sąd Apelacyjny w (...), w sprawie o zapłatę z powództwa N. Spółki Akcyjnej w T. przeciwko R. S., w przedmiocie skargi pozwanego o wznowienie postępowania zakończonych prawomocnym wyrokiem tego Sądu z dnia 28 czerwca 2018 r. (sygn. Akt V AGa (...)), odrzucił tę skargę.

W zażaleniu na to postanowienie R. S. zarzucił naruszenie przepisów postępowania, to jest: art. 410 § 1 k.p.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie, podczas, gdy badanie prawdziwości twierdzenia o późniejszym wykryciu określonych faktów i środków dowodowych, jak również ich możliwego wpływu na wynik sprawy, zawiera się w merytorycznej ocenie skargi, w konsekwencji nie może mieć miejsca na etapie wstępnej kontroli skargi i prowadzić do jej odrzucenia, gdyż ocena taka wykracza poza formalne badanie skargi oraz naruszenie przepisów prawa materialnego, to znaczy: art. 65 § 2 k.c., poprzez jego błędną wykładnię i uznanie, że wykładnia postanowień umowy (w szczególności § 12 pkt 8 w zw. z § 12 pkt 6 umowy o współpracy handlowej z dnia 8 listopada 2012 r.) może odbywać się z pominięciem efektów wykładni językowej oraz że badanie jaki był zgodny zamiar stron i cel umowy można ograniczyć do kwestii zabezpieczenia interesów stron, poprzestając na treści wyżej wskazanej umowy, podczas gdy zamiar stron i cel tej umowy opierał się nie tylko na podstawach obiektywnych, znanych sądowi z urzędu, ale konieczne było również ustalenie okoliczności towarzyszących jej zawarciu przez strony, łączących je stosunków, tak, aby, w efekcie ustalić faktyczny sens uzgodnionych przez strony postanowień, z uwzględnieniem takiego ich znaczenia, które odpowiadało woli stron; art. 65 § 2 k.c. w zw. z art. 509 § 1 k.c., poprzez ich niezastosowanie i dokonanie przez Sąd Apelacyjny w (...) dowolnych ustaleń dotyczących rzekomego braku woli wyłączenia przez strony (B. S. i N. S.A. w T.) możliwości przelewu wierzytelności dotyczącego długu B. S., podczas gdy mając na względzie reguły wykładni oświadczeń woli jako uzasadnione okolicznościami należało uznać umowne wyłączenie przez strony (B. S. i N. S.A. w T.) możliwości dokonywania przekształceń podmiotowych łączących je stosunków zobowiązaniowych, które umożliwiał przepis art. 509 § 1 k.c. W dalszej kolejności skarżący wskazał na sprzeczność istotnych ustaleń Sądu Apelacyjnego w (...) z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego przez przyjęcie, że pozwanemu w toku postępowania w sprawie o sygn. akt: V AGa (...) znana była treść umowy o współpracy handlowej z dnia 8 listopada 2012 r. zawartej pomiędzy B. S. i Spółką N. S.A. w T., w szczególności, w zakresie jej postanowień istotnych, podczas gdy z okoliczności sprawy wynika, że pozwany nie był stroną tej umowy, nie miał dostępu do jej treści, a ze względu na znaczną odległość czasową od daty

jej zawarcia uzasadnione było twierdzenie, że pozwany nie pamiętał treści poszczególnych postanowień tejże umowy, a zwłaszcza takich, które nie były postanowieniami przedmiotowo istotnymi; podniósł również, że w niniejszej sprawie miała miejsce sprzeczność istotnych ustaleń Sądu Apelacyjnego w (...) z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego przez przyjęcie, że zachodzący w okolicznościach faktycznych sprawy przelew wierzytelności został wykonany w interesie dłużniczki (B. S.), w związku z czym strony (B. S. i N. S.A. w T.) nie miały na celu wyłączenia przelewu tejże wierzytelności, podczas gdy dokonana przez pozwanego, R. S. i N. S.A. w T., czynność prawna zmieniła sytuację B. S. jedynie w ten sposób, że uległ zmianie jej wierzyciel, a nie nastąpiło umorzenie jej zobowiązania.

We wnioskach skarżący domagał się uchylenia zaskarżonego postanowienia w całości.

W odpowiedzi na to zażalenie N. S.A. w T. wniosła o jego oddalenie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

W pierwszej kolejności należy odnieść się do podniesionego przez skarżącego zarzutu naruszenia art. 410 § 1 k.p.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie sprowadzające się w jego ocenie do poglądu, że badanie prawdziwości twierdzenia o późniejszym wykryciu określonych faktów i środków dowodowych, jak również ich możliwego wpływu na wynik sprawy, zawiera się w merytorycznej ocenie skargi, w konsekwencji, więc, nie może mieć miejsca na etapie wstępnej kontroli skargi i prowadzić do jej odrzucenia, gdyż ocena taka wykracza poza formalne badanie tego nadzwyczajnego środka zaskarżenia. Zarzut ten nie odniósł skutku. Skarga o wznowienie postępowania, jako szczególny rodzaj powództwa, ale równocześnie nadzwyczajny środek zaskarżenia, wymaga oparcia jej na ustawowej podstawie, o czym mowa w art. 410 § 1 k.p.c. W efekcie skarga taka, która nie została oparta na ustawowej podstawie podlega odrzuceniu, przy czym w obecnym reżimie prawnym nie można ściśle wyróżnić, w procesie badania skargi o wznowienie postępowania, dwóch etapów tego postępowania, tj.: obejmującego badanie dopuszczalności skargi oraz dotyczącego jej merytorycznego rozpoznania. Są to, bowiem, aspekty brane pod uwagę w toku całego postępowania. Badanie, zaś, dopuszczalności skargi jest kwestią

prejudycjalną dla dalszego postępowania, podobnie jak w postępowaniu rozpoczętym wniesieniem pozwu. Jeśli okaże się, że skarga nie jest oparta na ustawowej podstawie, podlega odrzuceniu w każdym stadium postępowania (analogicznie ma to miejsce w przypadku pozwu). Skarga nie jest, przy tym, oparta o ustawową podstawę zarówno wtedy, gdy nie wymienia się w niej w ogóle jednej z przyczyn wznowienia, o jakich mowa w art. 401 – 403, jak i wówczas, gdy przyczyna ta (formalnie wskazana w skardze) w istocie nie zachodzi. W takim bowiem przypadku brak jest podstaw do przeprowadzenia ponownie postępowania i merytorycznego badania, czy wskazana formalnie podstawa wznowienia miała ostatecznie wpływ na poprzednie rozstrzygnięcie. Dopuszczalne jest przy tym podjęcie na posiedzeniu niejawnym decyzji w kwestii tego, czy zachodzi podstawa wznowienia, jeżeli jej brak w sposób oczywisty wynika już z samej treści skargi i dołączonych do niej dokumentów. Z tego względu za bezzasadny uznać należało zarzut, że Sąd Apelacyjny w (...) odrzucił skargę, a jednocześnie, rozstrzygnięcie oparł na merytorycznej ocenie podanej podstawy wznowienia. W realiach rozpoznawanej sprawy i w związku z badaniem przez Sąd Apelacyjny w (...) prawdziwości wskazanej przez skarżącego ustawowej przesłanki wznowienia przyjąć należy, że prawidłowo Sąd ten przyjął, iż żądanie R. S., o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem z dnia 28 czerwca 2018 r. (sygn. Akt V AGa (...)), zostało oparte na nieprawdziwych i nieistniejących podstawach. R. S., bowiem, działał, jako pełnomocnik B. S. i również w takim charakterze negocjował, parafował i wreszcie podpisał umowę o współpracy handlowej z dnia 8 listopada 2012 r., której stroną przeciwną była N. S.A. w T. Trudno podzielić pogląd skarżącego, wedle którego miał on przypomnieć sobie o zastrzeżeniu (element przedmiotowo istotny sprowadzający się do zakazu dokonywania cesji wierzytelności) zawartym w § 12 pkt 8 tej umowy dopiero po ponownym zapoznaniu się z jej treścią. Jak wynika z orzecznictwa Sądu Najwyższego, nowe okoliczności faktyczne lub środki dowodowe to tylko takie, z których strona nie mogła skorzystać w postępowaniu prawomocnie zakończonym. W postanowieniu z dnia 4 marca 2005 r., III CZP 134/04, nie publ., Sąd Najwyższy uznał, że należą do nich fakty i dowody, które poza przesłanką ich nieujawnienia w postępowaniu prawomocnie zakończonym powinny być dla strony skarżącej

nieujawniane, tj. takie, o których istnieniu strona nie wiedziała i nie mogła wiedzieć. Fakty, zaś, ujawnialne, czyli te, które strona powinna znać (miała możliwość dostępu do nich), nie są objęte hipotezą art. 403 § 2 k.p.c. Niewątpliwie nie są to również okoliczności i dowody jawne z materiału poprzedniego postępowania ani też pominięte przez stronę z powodu opieszałości, zaniedbania, zapomnienia lub błędnej oceny potrzeby ich powołania. W efekcie nie ulega wątpliwości, że okoliczność na którą skarżący powoływał się w skardze o wznowienie postępowania (okoliczność rzekomego zapomnienie narracji § 12 pkt 8 umowy o współpracy handlowej z dnia 8 listopada 2012 r.), była mu znana od momentu podpisania powyższej umowy w imieniu B. S. Zatem na tę okoliczność R. S. mógł się powołać już w odpowiedzi na pozew w sprawie V AGa (...), czego jednak nie uczynił. Mając powyższe rozważania na względzie, za nieskuteczny uznany został podniesiony przez skarżącego zarzut naruszenia art. 410 § 1 k.p.c. Pozostałe natomiast zarzuty, które odnosiły się do merytorycznej oceny dokumentu – umowy o współpracy handlowej – nie podlegają rozważeniu z uwagi na brak ustawowej podstawy do wznowienia i ponownego przeprowadzenia postępowania.

Mając to wszystko na względzie należało na podstawie art. 398¹⁴ w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c. oddalić zażalenie.

aj